

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

SISUKORD

1. EESMÄRK.....	1
2. MÕISTED JA LÜHENDID	1
3. SEOTUD DOKUMENDID.....	2
4. RIIGITEE MÄÄRAMISE ÕIGUSLIK TÄHENDUS	3
5. RIIGITEE JA RIIGI TERVIKTEE	3
6. RIIGITEE LIIGID.....	3
7. RIIGITEE TUNNUSED	3
8. RIIGITEE RUUMIKUJUL VÄRVITOONIDE KASUTAMINE	6

1. EESMÄRK

Juhendi eesmärk on juurutada Transpordiametis ühetaolised põhimõtted tee määratlemisel riigiteeks, hinnates vastavust juhendis kirjeldatud riigitee tunnustele.

1.1. Sihtrühm

Vajadus riigitee eristamiseks teistest teedest ja riigitee liigi määramiseks esineb ametis enim teedevõrgu kavandamisel, ruumiliste planeeringute kooskõlastamisel, teeprojekti koostamisel, ehitusobjekti valmimisel teede kandmisel teeregistrisse, olemasoleva teedevõrgu omandipõhisel korrastamisel ja tee omandi muutmise taotluste lahendamisel.

2. MÕISTED JA LÜHENDID

- 2.1. **Kergliiklustee** – sõiduteest eraldatud jalgratta- ja jalgte, jalgte, jalgrattatee ning tee koosseisu kuuluv kõnnitee.
- 2.2. **Liiklusohklik koht** – teelõik või ristmik, kus on suur liiklusõnnetuste toimumise sagedus või prognoosimisel ilmneb suur potentsiaalne õnnetuse toimumise risk.
- 2.3. **Liiklussõlm** – kahe või enama tee eritasandiline lõikumine, mis võimaldab siirduda ühelt teelt teisele ja mis koosneb ühest või mitmest ristmest ja mitmest samatasandilisest ristmikust.
- 2.4. **Linnaline asustusüksus** – linn, alev, alevik.
- 2.5. **Läbiv liiklus** – asustusüksuse territooriumit läbivate sõidukite või seal paiknevasse lennujaama, sadamasse, rongijaama või piirkondlikku logistikasõlme teistest asustusüksustest saabuvate sõidukite liiklemine. Läbivaks liikluseks ei loeta asustusüksusse peatumiseks saabuvald ja lahkuvaid busse, samuti asustusüksuses paiknevat ettevõtet teenindavat transporti.
- 2.6. **Mitteavalik tee** – Transpordiameti valduses oleval kinnisasjal paiknev tee, mis ei ole haldusaktiga määratud avalikult kasutatavaks teeks. Õiguslikult käsitletav erateena. Ligipääsu ja liikluskorralduse otsustab taristu ehitamise ja korrashoiu osakonna regiooni üksuse juht.
- 2.7. **Piirkondlik keskus** – linnaline asustusüksus, milles paiknevad asutused ja ettevõtted osutavad haldus- ja elutähtsaid teenuseid piirkonna elanikele.
- 2.8. **Rahvusvaheliste E-teede võrk** – rahvusvaheliste teemarsruutide võrk Eesti territooriumil, käsitletuna ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) poolt kinnitatud E-teede nimekirjas (inglisekeelne lühend AGR).

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

- 2.9. **Rahvusvaheline EuroVelo jalgrattamarsruut** – Euroopa Jalgratturite Föderatsiooni (inglisekeelne lühend *ECF*) koordineerimisel Euroopasse kavandatud rahvusvaheliste jalgrattamarsruutide võrgustik. Eestit läbivad marsruudid *10 Läänemere jalgrattamarsruut*, *11 Ida-Euroopa marsruut* ja *13 „Raudse eesriide“ marsruut*.
- 2.10. **Rahvusvaheline maantee piiripunkt** – rahvusvaheliseks liikluseks avatud Koidula, Luhamaa ja Narva-1 piiripunkt.
- 2.11. **Raskeliiklus** – veoste vedamiseks ettenähtud 12-tonnise või suurema registri- või täismassiga veoauto või bussi ning veoautost ja ühest või enamast haagisest koostatud 12-tonnise või suurema registri- või täismassiga autorongi liiklemine.
- 2.12. **Riigi haldusorgan** – seadusega või selle alusel antud määrusega avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud riigiasutus.
- 2.13. **Riigitee** – riigile kuuluv tee, mille osas omaniku ülesandeid täidab Transpordiamet.
- 2.14. **Riigi toimepidevus** – riigiteede võrgu toimimine elutähtsa teenuse osutamiseks, et hädaolukorra ennetamiseks liikluse prognoositud katkestus ei ületaks põhimaanteel 12 tundi, tugimaanteel 24 tundi, kõrvalmaanteel ja muul riigiteel 72 tundi. Liikluse ajutisel katkemisel rakendatakse ümbersõit teisi riigiteid pidi.
- 2.15. **Riigi transpordisüsteem** – ühte või mitmesse transpordiliiki kuuluvate riigile oluliste taristuobjektide ja transporditeenuste kompleks, mis on ette nähtud liiklemiseks ja vedude sooritamiseks ning mille komponendid on omavahel seotud ja vastastikusel sõltuvuses.
- 2.16. **Riste** – kahe või enama sõidutee lõikumisega moodustatud maa-ala, kus puudub võimalus siirduda ühelt sõiduteelt teisele. Riste ei ole ristmik.
- 2.17. **Ristmik** – kahe või enama sõidutee lõikumisega moodustatud maa-ala, kus võib ühelt sõiduteelt siirduda teisele. Sõidutee lõikumist tehoolde teostamiseks vajaliku tehnoloogilise juurdepääsuga ei loeta ristmikuks.
- 2.18. **Sisepiir** – Eesti ja Läti ühine maismaapiir, sealhulgas jõe- ja järvepiir.
- 2.19. **Tee ruumikuju** – teejoone geomeetriline kuju kaardil.
- 2.20. **TEN-T transpordivõrgustik** – transporditaristu Eesti territooriumil, käsitletuna Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1315/2013.
- 2.21. **Terviktee** – katkematu tee, mis algab ja lõpeb teisel teel. Erandiks on tupiktee, mis algab teiselt teelt või sadamast.

3. SEOTUD DOKUMENDID

3.1. Õigusaktid

- Ehitusseadustik <https://www.riigiteataja.ee/akt/105032015001?leiaKehtiv>
- Majandus- ja taristuministri määrus nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015003?leiaKehtiv>
- Vabariigi Valitsuse määrus „Teeregistri põhimäärus“ <http://www.riigiteataja.ee/akt/112012016001>

3.2. Viited

Avalik Maa-ameti kaardirakendus Teeregister (Transpordiamet) X-GIS 2.0
<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/teeregister>

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

4. RIIGITEE MÄÄRAMISE ÕIGUSLIK TÄHENDUS

Tee määramisel riigiteeks tekib avalik-õiguslik suhe riigi ja teerajatise vahel. Riigitee määratakse haldusakti andmisega, mis eeldab majandus- ja taristuministri määruse nr 72 „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“ igakordset muutmist. Haldusakti saab anda eeldustel, et teega kinnisasi või selle kasutusõigus on Transpordiameti valduses ja tee vastab riigitee tunnustele. Tee määramisega riigiteeks kaasneb selle avalikult kasutamise õigus, kuna ehitusseadustiku §92 lõike 5 kohaselt on riigitee avalikult kasutatav tee.

Tee riigiteeks määramise järgselt täidab ehitusseadustikus sätestatuna tee omaniku ülesandeid Transpordiamet.

5. RIIGITEE JA RIIGI TERVIKTEE

Riigitee määramisel käsitletakse teed vastavalt teeregistri põhimäärusele tervikteena, et moodustuks toimiv teedevõrk. Riigi terviktee on sihtkohtade vaheline katkematu tee, mille koosseisus võib lisaks riigiteele olla ka teisele omanikule kuuluv tee. Riigi terviktee marsruudil võib olla riigi teise tervikteega osaliselt kattuv tee. Kõik riigiteed on tervikteed. Riigitee määramise haldusaktis kirjeldatakse riigitee asukohta riigi terviktee koosseisus.

Üldjuhul määratakse riigiteeks väljaspool linna (asustusüksus) või alevit paiknev teosa tervikteest. Olulisel määral läbivat liiklust teenindavast teest osa võib riigiteena paikneda linnalise asustusüksuse territooriumil, kui nii on kehtestatud ruumilise planeeringuga või kokku lepitud kohaliku omavalitsusega.

Riigi terviktee koosseisus on mitteriigiteena näiteks linnasisene tänav terviktee algpunktist linna tsentrumis kuni linnapiirini, raudteega lõikumisel raudteeinfrastruktuuri ettevõtja hoonestusõigusel paiknev teosa, sõidutee kuni sildumiskaini üldkasutatava veeteo sadama kinnistul, RKAS-ile kuuluva piiripunkti kinnistul läbiv teelõik.

6. RIIGITEE LIIGID

Tee määramisel riigiteeks liigitatakse tee vastavalt funktsioonile: põhimaantee, tugimaantee, kõrvalmaantee, ühendustee, riigi jäätee, muu riigitee. Omaette kergliiklusteele määratakse muu riigitee liik. Kõnnitee ja jalgrattarada ei ole omaette registreeritavad teed, need on asulasisese liiklusega tänava koosseisus.

7. RIIGITEE TUNNUSED

Tee vastab riigitee tunnustele, kui:

- 1) teed võib kasutada igaks õigusaktides sätestatud piiranguid järgides,
- 2) teel on valdavalt asulaväline liikluskord,
- 3) tee ühendab riigile olulisi sihtkohti,
- 4) Transpordiamet saab teomanikuna ühtselt korraldada teehoidu ja liikuvust.

Tee määratakse riigiteeks käesolevas juhendis kirjeldatud kõigile neljale riigitee tunnusele vastavuse korral. Riigitee liik määratakse tunnuste 2 ja 3 koosmõjus.

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

Kui tee avalik kasutamine (tunnus 1) ei ole tagatud, siis teistele tunnustele vastavust ei hinnata ja teed ei saa määrata riigiteeks.

TUNNUS 1: TEED VÕIB KASUTADA IGAÜKS ÕIGUSAKTIDES SÄTESTATUD PIIRANGUID JÄRGIDES

Riigiteeks määratud tee peab olema avalikult kasutatav, kuna nii on sätestatud ehitusseadustikus. Avalikult kasutatavat teed võib kasutada igaüks õigusaktides sätestatud piiranguid jälgides. Kui tee asukoht ja liikluskeskkond ei võimalda teekasutajale vaba juurdepääsu ja ohutut liiklemist või kui piirangud teeliiklusele ei ole kehtestatud riigi haldusorgani poolt, ei ole tee avalikult kasutatav riigitee. Tee määramisel riigiteeks prevaleerib riigi avalik huvi kohaliku avaliku huvi või erahuvi üle.

Argumenteeritud riigi avaliku huvi korral on Transpordiametil õigus taotleda majandus- ja taristuministrilt sunni rakendamist olemasoleva erateega kinnisaja valduse omandamiseks, et see eratee määrata riigiteena avalikult kasutatavaks.

Riigitee kantakse tervikteena teeregistrisse ja tee ruumikuju kuvatakse vaba juurdepääsuga kaardirakendustel.

TUNNUS 2: VALDAVALT ASULAVÄLINE LIIKLUSKORD

Asulaväline liikluskord on teel, millele ei ole liiklusemärgiga 571 „Asula“ kehtestatud asulasisest liikluskorda. Linnalist asustusüksust läbival riigitee osal on üldjuhul asulasisene liikluskord, aga ruumilise planeeringu kehtestamisega võib seal ette näha asulavälise liikluskorra.

Tee vastab riigitee tunnusele, kui liikluse analüüs näitab vastavust ühele riigitee liikide alatunnustest:

- **Alatunnus 2.1. Põhimaanteele** on iseloomulik intensiivne sujuv asulaväline mootorsõidukite liiklus, mis võimaldab teekonna kiiret läbimist reisijate või kaupade ohutul transportimisel riigi eri piirkondadesse või läbi rahvusvahelise piiripunkti.
- **Alatunnus 2.2. Tugimaanteele** on iseloomulik sõidueesõigusega asulaväline läbiv mootorsõidukite liiklus reisijate või kaupade ohutuks transportimiseks piirkondlike keskuste ja mitmeviisiliste (multimodaalsete) transpordisõlmede vahel.
- **Alatunnus 2.3. Kõrvalmaanteele** on iseloomulik mootorsõidukite asulavälise liikluse jaotamine või kogumine kohalikelt maanteedelt ja muudelt teedelt, et transportida reisijaid- või kaupu piirkonnale tähtsate sihtkohtade vahel.
Liikluse kogumis- ja jaotamisfunktsiooniga teel ei ole riigitee tunnust, kui tee ainukeseks otstarbeks on juurdepääsu tagamine erakinnistutele.
- **Alatunnus 2.4. Ühendusteele** on iseloomulik mootorsõidukite liiklusvoogude kanaliseerimine või ühendamine liiklussõlmedes ja ristmikel või liikluse suunamine ajutisele teele.
- **Alatunnus 2.5. Riigi jäätee** rajatakse talvel, piisava tugevusega jääoludes, riigiteede liikluse suunamiseks ajutisele teele üle jäätunud veekogu.
- **Alatunnus 2.6. Muu riigitee** võimaldab omaette liiklemise kergliiklusteel või muul riigile vajalikul teel, mis pole põhimaantee, tugimaantee, kõrvalmaantee ega ühendustee.

Riigi kergliiklusteele on üldjuhul iseloomulik asulaväline liikluskeskkond. Mootorsõidukite liiklusega riigitee ääres jalakäijate, jalgratturite, pisimopeedide, kergliikurite või robotliikurite

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

liiklemine võimaldatakse neile eraldi ettenähtud liiklusruumis, mis on ehituslikult või liikluskorralduslikult sõiduteest eraldatud.

Kergliiklusteel on riigitee tunnused, kui:

- 1) riigiteel fikseeritud liiklusohutliku koha likvideerimiseks rajatakse kergliiklejatele turvalisem, omaette liikluskeskkond;
- 2) konkreetsele riigiteele kergliiklustee projekteerimismääruste ja Transpordiameti juhendi „Kergliiklutaristu kavandamise juhend“ kohaldamisel tuleb kergliiklejad eraldada mootorsõidukitest ning läheduses pole võimalik kergliiklejate ohutuks liikumiseks kasutada teist olemasolevat avalikult kasutatavat teed.

TUNNUS 3: ÜHENDAB RIIGILE OLULISI SIHTKOHTI

Tee vastab riigitee tunnusele, kui ühendusfunktsiooni analüüs näitab vastavust ühele riigitee liikide alatunnustest:

- **Alatunnus 3.1. Põhimaantee** ühendab pealinna riigi oluliste keskustega, neid omavahel või suundub rahvusvahelisse piiripunkti, on üle-euroopalise transpordivõrgustiku TEN-T tee või rahvusvahelise E-tee võrgu tee Eesti territooriumil.
- **Alatunnus 3.2. Tugimaantee** ühendab linnu omavahel või on linnast ümbersõidu tee, tagab linnade ning kõrvalmaanteede võrgustiku optimaalse ühenduse teise tugimaanteega või põhimaanteega, suundub asustusüksusse, kus paikneb TEN-T transpordivõrgustiku või riigile oluline transpordisõlm.
- **Alatunnus 3.3. Kõrvalmaantee** tagab optimaalselt ühendused alevite ja alevike vahel ning nende ühendamise linnaga ja teise riigiteega, moodustab riigi toimepidevuseks vajaliku optimaalse teedevõrgu või suundub riigi transpordisüsteemi sihtkohta:
 - 1) transpordisõlme, rongipeatusse, avalikult kasutatavasse lennujaama, kaugliini või maakonnaliini teenindavasse reisisadamasse, välisriigi veesõidukite teenindamise õigusega kaubasadamasse;
 - 2) piirikontrollita piiriületuskohta sisepiiril või Eesti -Vene reisijate piiripunkti Saatses;
 - 3) muusse riigile ja piirkonnale olulise huviga sihtkohta.
- **Alatunnus 3.4. Ühendustee** ühendab ühtse liikluskorraldusega lähestikku paiknevaid riigiteid, eelõige ristmike ja liiklussõlmede alal.
- **Alatunnus 3.5. Riigi jäätee** rajatakse jäänud veekogule olemasoleva riigitee marsruudi ajutise pikendusena.
- **Alatunnus 3.6. Muu riigitee** tagab põhimaanteeks, tugimaanteeks, kõrvalmaanteeks või ühendusteeks mitteliigitava tee kaudu riigile vajaliku sihtkoha ühenduse riigiteede võrguga. Muuks riigiteeks liigitatakse ka riigi kergliiklustee.

Riigi sõidutee kõrval paiknev kergliiklustee on riigitee, kui tagab ühenduse:

- 1) bussipeatusega, rongipeatusega, sadamaga, lennujaamaga, piiripunktiga ja seal „pargi ja sõida“ parklaga;
- 2) suubumiseni läheduses paikneva teise avalikult kasutatava teega;
- 3) riikliku huvikohaga;
- 4) rahvusvahelise EuroVelo või üleriigilise jalgrattamarsruudi sihtkohtadega.

TUNNUS 4: TEEHOIU JA LIKUVUSE ÜHTNE KORRALDAMINE

 TRANSPORDIAMET	TRANSPORDIAMETI JUHTIMISSÜSTEEM	KT_025_J14_r1
	RIIGITEE MÄÄRAMISE JUHEND	
	Kinnitamine: 06.10.2022 nr 1.1-7/22/144	Koostaja: Kuno Männik

Tee vastab riigitee tunnusele, kui Transpordiamet teomanikuna saab ühtselt korraldada teehoidu ja kavandada liikuvust kõigi 3 alljärgneva alatunnuse olemasolul:

- **Alatunnus 4.1.** Transpordiametil koos korrashoiu ettevõtjaga on võimalik mõistlike teehoiukuludega tagada avalikult kasutatava tee seisundinõuete ühtne täitmine teede võrgustikus, arvestades asukohas kehtivate keskkonnakaitse, muinsuskaitse või ehituslike piirangutega ning tehnovõrkude kaitsevööndite kitsendustega.
- **Alatunnus 4.2.** Transpordiamet saab liikleja teekonnal kehtestada ühtse ohutu liikluskorralduse ja võimaldada sujuva liikuvuse erinevate transpordiliikide vahel.
- **Alatunnus 4.3.** Transpordiameti teenistujatel, lepingupartneri esindajatel ja korrashoiutehnikal on vaba juurdepääs teerajatistele.

8. RIIGITEE RUUMIKUJUL VÄRVITÖONIDE KASUTAMINE

Riigitee tunnustele vastavuse hindamisel on olulisteks abivahenditeks avalikud kaardirakendused, teeprojektid, teedevõrgu joonised ruumilistes planeeringutes. Neis kujutatud teede ruumikujud või teejooned värvitakse koostaja poolt valitud tingmärkide kohaselt. Praktikas tähistatakse riigiteid vägagi erinevate värvitöönonidega, mis raskendab tee analüüsimist mitme alusdokumendi üheaegsel kasutamisel. Ühtlustatud värvitöönonide kasutamine lihtsustab riigitee tunnustele vastavuse hindamist. Tähtsaimaks siseriiklikuks avalikuks kaardirakenduseks on Maa-ameti geoportaali kaudu ligipääsetav teeregistri (Transpordiamet) X-GIS2 aluskaart. Sellel kaardil olevaid teede ruumikujude värvitöönon on soovitatav kasutada ühtlustamise eesmärgil ka Transpordiameti poolt tellitavates teeprojektides, teedevõrgu joonistel ja digitaalsetes kaardirakendustes.

Soovitavad värvitöönonid riigiteede eristamiseks:

põhimaantee - punane	
tugimaantee - helepruun	
kõrvalmaantee - rohekas kollane	
ühendustee - helelilla	
muu riigitee - heleroheline	
riigi kergliiklustee - heleroheline kriipsjoon	
mitteavalik tee - lilla	

Teiste teede ruumikujude värvid Maa-ameti kaardirakenduses:

kohalik tee - oranž	
metsatee - tumeroheline	
eratee- lilla	